

ONVERWACHTE NAKWEEK VAN *EPICRATES CENCHRIA*
CENCHRIA.

Door: John van der Pols, Gildstraat 190, 3572 EW
Utrecht.

Inhoud: Inleiding - Algemeen - Aanschaf/Terrarium
- Paaractiviteit/Jongen - Vergelijkingen
met de literatuur - Literatuur.

INLEIDING

Over de voortplanting van *Epicrates cenchria cenchria* is reeds enige malen bericht (Andreotti, 1977). Daar bij mij onverwachts enkele jongen werden geboren, kan ik geen nauwkeurige richtlijnen bieden, die als leidraad kunnen dienen om *Epicrates cenchria cenchria* succesvol te kweken. Toch hoop ik U aan de hand van gegevens uit de literatuur en persoonlijke ervaringen van dienst te zijn bij het tot voortplanting brengen van *Epicrates cenchria cenchria*.

ALGEMEEN

Het verspreidingsgebied van *Epicrates cenchria cenchria* strekt zich uit over het noordelijk gedeelte van Zuid Amerika tot aan noordelijk Peru. De westelijke zijde van het verspreidingsgebied wordt begrensd door het Andes gebergte.

Naar verluid zouden er geografische varianten van *Epicrates cenchria cenchria* voorkomen. Zeker is, dat er onderlinge verschillen in tekening en vooral kleur bestaan. Dit kan uiteen lopen van bruin, rood tot oranje.

Epicrates cenchria cenchria is een zeer schuwe, grotendeels terrestrisch levende soort. Dit is

wellicht de reden, dat hij zo weinig in de vrije natuur wordt aangetroffen.

Er zijn tien ondersoorten van *Epicrates cenchria* beschreven. Deze ondersoorten komen allemaal voor op het vaste land van Zuid Amerika, met uitzondering van *Epicrates cenchria barbouri*, die ook op het eiland Marajo voorkomt.

De beschubbing van *Epicrates cenchria cenchria* is: dorsalen 43-51; ventralen 256-271; subcaudalen 56-66; supralabialen 12-15 en infralabialen 14-17.

AANSCHAF/TERRARIUM

Op 14 oktober 1982 verkreeg ik drie jonge *Epicrates cenchria cenchria*. Ze waren daags tevoren geïmporteerd van Tepoe, een klein Surinaams indianendorpje, dat vlak bij de Braziliaanse grens ligt. De geslachten werden bepaald door middel van sonderen: één mannetje en twee wijfjes. Geslachtsonderscheid is bij wat grotere exemplaren meestal vrij duidelijk te zien aan de doorgaans grotere rudimentaire sporen bij de mannetjes.

Direkt na aankomst werden de slangetjes gewogen. Hun gewichten bedroegen: 95 g (mannetje), 85 g (vrouwtje 1) en 70 g (vrouwtje 2). Op 24 januari 1987 bedroegen de gewichten respectievelijk 1200, 4900 en 1900 g.

Na een quarantaineperiode van vier maanden werden de slangetjes gehuisvest in drie identieke terraria met de afmetingen 70x60x50 (lxbxh). De terraria waren ingericht met twee uitneembare ligplanken en twee omgekeerde bloempotschalen. De verlichting bestond uit een TL van 8 Watt. Een lampje van 5 Watt, dat onder de laagstgelegen ligplank was gemonteerd, deed dienst als eventuele bijverwarming. Het geheel werd gekompleteerd door een waterbakje.

De temperatuur in het terrarium liep uiteen van 21-28°C overdag en 18-23°C 's nachts. Té hoge tem-

peratuur dient vermeden te worden; deze kan braken veroorzaken.

Het voedsel dat ik de slangen verstrek bestaat uit muizen, ratten, hamsters en kuikens.

PAARAKTIVITEIT/JONGEN

Op 15 januari 1985 plaatste ik vrouwtje 1 bij het mannetje. Een dag later deed het mannetje een toenaderingspoging tot het vrouwtje. Zoals veel soorten van de familie *Boidae* gebruikte hij hierbij zijn sporen (Murphy et al, 1978). Een paring heb ik nooit kunnen konstateren.

Begin maart weigerde het tot dan toe zeer vraatzuchtige vrouwtje alle voedsel en begon in omvang toe te nemen. Alles leek erop te wijzen dat zij drachtig was. Tot juni 1985 gebeurde er echter niets. Op 2 juni 1985 begon het vrouwtje weer te eten. Ook de swelling nam weer af. Naar alle waarschijnlijkheid is er sprake geweest van een schijnzwangerschap.

Op 2 januari 1986 werden beide vrouwtjes bij het mannetje gezet. Ditmaal was er geen spoor van seksuele aktiviteit te bespeuren. Wel trof ik spermastoren aan. Na een maand werden beide vrouwtjes weer in hun terrarium teruggezet.

Vanaf begin april weigerde vrouwtje 2 te eten. Ik sloeg hier niet zoveel acht op, daar dit vrouwtje weleens vaker voedsel weigerde. Wel begon ze iets in omvang toe te nemen. Toch bracht ik dit niet in verband met een eventuele zwangerschap gezien de teleurstellende ervaring. Bovendien zocht ze geen warmere plaatsen in het terrarium op.

Tot mijn grote verrassing trof ik op de vroege morgen van 18 augustus 1986 twee levende en vier dode *Epicrates cenchria cenchria* aan, alsmede vier onbevuchte eieren.

De gewichten van zowel de levende als dode jongen varieerde van 23-28 g. Twee van de dode en één van

Foto 1. *Epicrates cenchria cenchria*. Foto: John van der Pols.

de levende jongen hadden opgezwollen ogen. Waarschijnlijk als gevolg van een verstopte Ductus nasolacriminalis (binnenooghoek neusholte). Bij het levende jong zwollen de ogen dermate op, dat werd besloten het vocht dat zich tussen de bril en de cornea bevond met een zeer fijne injektienaald af te voeren. Tevens werden de ogen twee maal daags ingesmeerd met de oogzalf Corneo, dat als werkzame bestanddelen het hormoonpreparaat prednisolonum en de anti-biotica Neomycine en Bacitracinum bevat. Ondanks dat er een lichte verbetering intrad, stierf het diertje acht dagen, nadat de behandeling was ingezet.

Het tweede levend geboren jong was nogal mager na de geboorte als gevolg van een niet opgenomen voedseldooier. Ook reageerde het nogal mat. Na de eerste vervelling werd voor het eerst voedsel aangeboden. Daar dit geweigerd werd, begon ik met wekelijks dwangvoeren. Dit verloopt thans zonder pro-

blemen, zodat er een goede hoop bestaat, dat het jong in de toekomst zelfstandig zal gaan eten.

VERGELIJKINGEN MET DE LITERATUUR

Sexuele aktiviteit van *Epicrates cenchria cenchria* kan worden geïnduceerd door het bewerkstelligen van een lagere temperatuur (Brunner, 1978). Vaak komt dit automatisch tot stand wanneer men 's winters de verlichting in het terrarium korter laat branden. Een bijkomstigheid hierbij is het ontstaan van een lagere relatieve luchtvochtigheid, die tevens bevorderend kan werken op het paargedrag van *Epicrates cenchria cenchria*.

Een tweede belangrijke faktor om *Epicrates cenchria cenchria* te kweken is het apart houden van individuen of het gescheiden houden van de sexen en ze pas dan bij elkaar te brengen als aan bovenstaande voorwaarde is voldaan. Ik wil hier zeker niet beweren, dat het noodzakelijk is om *Epicrates cenchria cenchria* volgens deze methode tot voortplanting te brengen. Wel denk ik dat de kans hierdoor aanzienlijk vergroot wordt.

Voor een drachtig vrouwtje van *Epicrates cenchria cenchria* is het noodzakelijk dat zij één of meerdere plekken kan uitkiezen waar de temperatuur tot minstens 35°C kan oplopen (Andreotti, 1977; Brunner, 1978). Té grote verschillen in temperatuur kunnen resulteren in dode en/of onbevuchte eieren.

Een permanent te lage temperatuur is er bij mij hoogstwaarschijnlijk de oorzaak van geweest, dat het grootste deel van de jongen dood ter wereld kwam. Vreemd is echter, dat het vrouwtje geen plekken in het terrarium verkoos, waar een hogere temperatuur heerste. Volgens Andreotti (1977) heeft het ontbreken van een warme plek rusteloosheid tot gevolg bij een drachtig vrouwtje van *Epicrates cenchria cenchria*. Dit heb ik zelf echter nooit bij dit vrouwtje kunnen konstateren.

Interessant tenslotte is het post-partus gedrag van *Epicrates cenchria cenchria*. Groves (1980) maakt melding van een vrouwtje, dat na de bevalling de vliezen, waarin de jongen zich bevonden, onderzocht door er met haar snuit tegen te duwen. Zo gauw er dan een respons van het jong volgde, ging ze naar een volgend vlies om dit ritueel te herhalen. Toen ze op een gegeven moment op een dood jong stuitte - wat reeds was vastgesteld door de verzorger - at ze het op. Dhr. Zielin (West Duitsland) vertelde me van een vrouwtje van *Epicrates cenchria cenchria*, dat na de bevalling haar jongen, die zich nog in hun vliezen bevonden, stuk voor stuk in haar bek nam en deze zodoende van hun vliezen bevrijdde.

LITERATUUR

- Abuys, A., 1982. De slangen van Suriname, deel III: De families *Aniliidae* en *Boidae*. Litteratura Serpentium Vol. 2 (3): 112-133.
- Amaral, A. do, 1958. Contribuicao ao Conhecimento dos Ofidios Neotrópicos XXXVII. Sub-espécies de *Epicrates cenchria* (Lineu, 1758). Mem. Inst. Butantan, São Paulo, 26: 227-247.
- Andreotti, H.F., 1977. Breeding rainbow boas; Observations of a pair of *Epicrates cenchria*. Bull. N.Y. Herp. Soc. 13: 33-34.
- Brunner, J.C., 1978. Captive breeding of Columbian rainbow boas, *Epicrates cenchria crassus*. Bull. Phila. Herp. Soc. 26: 3-12.
- Chippaux, Jean-Philippe, 1986. Les Serpents de la Guyane Française. Editions de l'Orstrom. Faune Tropicale XXVII. Institut Français de Recherche Scientifique pour le Développement et Cooperation, Paris. Pp. 1-165.

- Groves, J.D., 1980. Observations and comments on the post-parturient behavior of some tropical boas of the genus *Epicrates*. Brit. Jour. Herp. 6: 89-91.
- Huff, T.A., 1977. Captive propagation and husbandry of *Epicrates* at the Reptile Breeding Foundation. Proceeding of the Second Annual Reptile Symposium on Captive Propagation and Husbandry. Pp. 103-112.
- Murphy, B.M., D.G. Barker & B.W. Tryon, 1978. Miscellaneous notes on the reproductive biology of reptiles. 2. Eleven species of the family Boidae, genera *Candoia*, *Corallus*, *Epicrates* and *Python*. Jour. Herp., 12 (3): 385-390.